

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

ENERJİ SEKTÖR RAPORU

GİZEM ERİM

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
ŞUBAT, 2018
www.kto.org.tr

1. 2017 YILINDA ENERJİ SEKTÖRÜNE GENEL BİR BAKIŞ VE 2018’DEN BEKLENTİLER

Küreselleşme, hızlı nüfus artışı, kentleşme ve sanayileşme ile birlikte enerjiye olan talep gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye, son 10 yılda yaşadığı ekonomik büyüme ile birlikte dünyanın en hızlı büyüyen enerji piyasalarından biri haline gelmiştir. 2002 yılından bu yana süregelen özelleştirmeler ile birlikte Türkiye’de enerji dağıtımının tamamının özel sektöre devredilmesi sağlanmıştır.

Ekonomik büyüme, kişi başına düşen milli gelirin artması, demografik eğilimlerin gösterdiği gelişim ve kentleşme oranı gibi göstergeler enerji talebinin artmasına sebep olmaktadır. Artan bu enerji talebinin, 2023 yılına kadar yılda yaklaşık %6 artacağı yönünde tahminleri karşımıza çıkarmaktadır. Türkiye birçok enerji tüketicisi ve tedarikçisi arasında stratejik bir konumda yer almaktadır ve bu da ülkemizin enerji fiyatları üzerindeki kontrolünü arttırmayı sağlamaktadır.

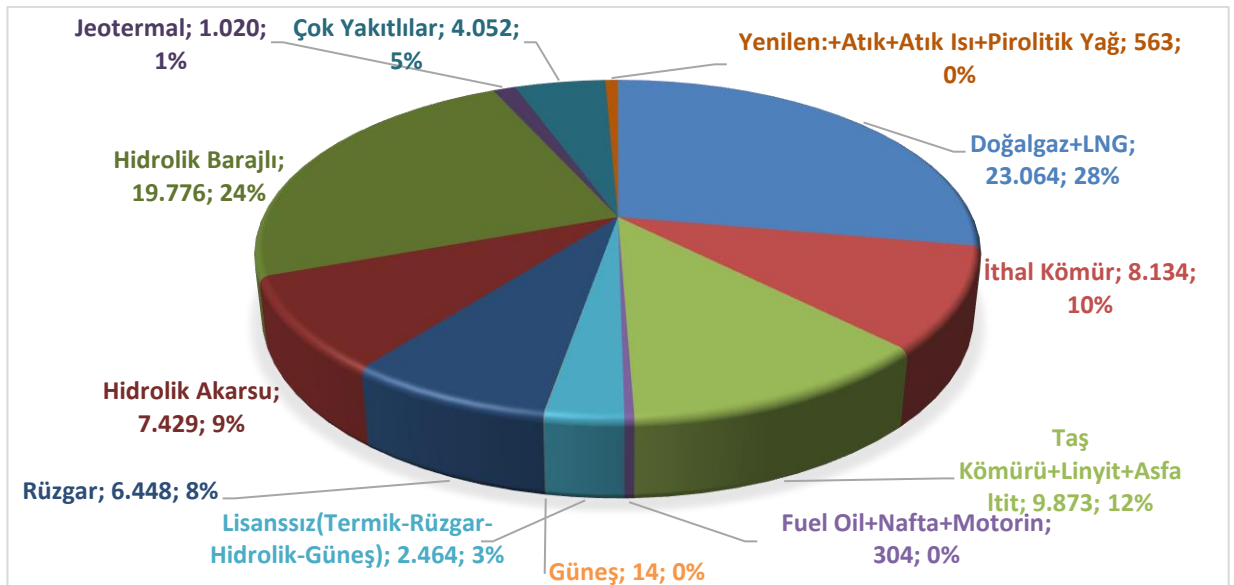
Türkiye’de enerji tüketiminde taşkömürü, linyit, petrol, doğalgaz, hidrolik ve jeotermal enerji, odun, hayvan, bitki atıkları gibi birincil enerji kaynakları ile güneş ve rüzgar enerjisi kullanılmaktadır. Elektrik enerjisi ise ikincil enerji kaynağı olarak değerlendirilmektedir.

Ekonominin büyümesi, sanayi faaliyetlerinin çeşitlenmesi ve demografik yapının değişmesi ile birlikte, Türkiye’de birincil enerji ve elektrik tüketiminde son yıllarda önemli değişiklikler ve gelişmeler yaşanmıştır. Birincil enerji tüketimine kaynaklar bazında bakıldığında, taşkömürü ve doğalgaz da artış; linyit, petrol ürünleri, hidrolik enerjide azalış olduğu gözlemlenmektedir. Buradan hareketle ülkemizin birincil enerji ihtiyacı yılda ortalama %4-5 ve elektrik enerjisi ise %8 oranında artış göstermektedir.

2017 yılında enerji sektöründe yaşanan gelişmelere ve 2018 beklentilerine genel olarak bakılacak olursa:

- 2017 sonu itibarıyla elektrik kurulu gücü bir önceki yıllara kıyaslandığında %5,9 oranında artarak 83,138 MW’a yükselmiştir.

Grafik 1: Türkiye’de Elektrik Enerjisi Kurulu Gücü

Kaynak: TEİAŞ, Aralık 2017

- Enerji Piyasaları İşletme A.Ş.’nin (EPIAŞ) yayımladığı verilere göre 2017 yılının Kasım ayında elektrik üretiminde bir önceki yıla göre dikkate değer bir değişim gözlenmemiştir. 2017 yılında doğalgaz santrallerinin elektrik üretimindeki payı artarken, hidroelektrik santrallerinin elektrik üretimindeki payı azalmıştır.
- Türkiye’nin kurulu gücünde en yüksek paya sahip olan hidroelektrik santrallerinde elektrik üretimi yıl içinde yağışların seyrine göre değişmektedir. Bu anlamda 2017 yılında yağış miktarının düşmesi neticesinde hidroelektrik santrallerinin elektrik üretimindeki payının da azalmasına neden olmuştur.
- Ülkemiz elektrik üretiminde dışa bağımlılığını sürdürmektedir. Grafikte de görüldüğü üzere Türkiye’de elektrik üretiminde en yüksek paya sahip enerji kaynağı doğalgazdır ve ülkemiz doğalgazda %99,8 oranında ithalata bağımlıdır.
- Türkiye’nin 2018 yılı itibarıyla doğalgaz konusunda çok önemli bir merkez haline gelmesi beklenmektedir. Azerbaycan’dan Avrupa’ya gaz akışı sağlayacak olan TANAP (Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi) bu yıl içerisinde gaz akışına başlaması beklenmektedir. Bununla birlikte Rusya ile birlikte yürütülen Türk Akımı Projesi ise 2020 yılına kadar tamamlanması hedeflenmektedir.
- 2017 yılında yenilenebilir enerji fiyatlarında düşüş olmuş ve yenilenebilir enerji kaynakları konvansiyonel kaynaklarla rekabet edebilir hale gelmiştir. Bu kapsamda, Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) belirlenerek, yüksek kapasiteye sahip yenilenebilir enerji santralleri ihalelerinin, yerli ekipman üretimi şartıyla ilk YEKA ihalesi güneş enerjisi sektöründe Konya Karapınar’da gerçekleştirilmiştir. Proje yerli güneş paneli üretimi ve buna bağlı Ar-Ge ve teknoloji transferi yatırımlarının yapılması şartıyla ortaya konulmuştur.
- Güneş YEKA’sının hemen ardından benzer bir model ile bin MW kapasitede rüzgar tribünü üretim şartıyla rüzgar enerjisi santrali ihalesi yapılmıştır. Yapılan bu ihale sonucunda yenilenebilir enerjinin fiyatının kömür, doğalgaz gibi diğer kaynaklarla rekabet edebilir durumda olduğu görüşü pekiştirilmiştir.
- Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik devletin alım garantisindedir. YEKDEM (Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması) olarak adlandırılan uygulama kapsamında hidroelektrik, rüzgar, jeotermal, biyogaz, biokütle, çöp gazı ve güneş enerjisi santrallerine TETAŞ tarafından 10 yıl boyunca elektrik alım garantisi sunulmuştur. Bununla birlikte YEKDEM 2020 yılında sona erecektir.
- Grafikte görüldüğü üzere elektrik üretiminde yerli kömür teşvik edilmesine rağmen, küresel kömür fiyatlarının 2017 yılının büyük kısmında düşük seyretmesi ithal kömürden elektrik üretimini ve kömür ithalatını arttırmıştır.
- Nükleer enerji ile ilgili yatırım faaliyetleri devam etmektedir. Mersin Akkuyu’da faaliyete geçecek olan santralin birinci ünite reaktör binası temel çukuru çalışmaları tamamlanmış ve diğer çalışmalar

devam etmektedir. Fransız-Japon ortaklığıyla Sinop'ta inşa edilmesi planlanan ikinci nükleer santrale ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

- 2018 yılı Türkiye için yerli enerjinin ön plana çıkacağı bir yıl olacaktır. Türkiye'nin ilk derin deniz sondajı, temeli atılan Akkuyu Nükleer Güç Santrali, YEKA ihaleleri ve yerli kömür teşvikleri 2018 yılında ön planda olması beklenen konulardandır. Küresel enerji tüketiminin 2040 yılına kadar %28 artacağı öngörülmektedir. Diğer yandan değişen coğrafi ve ekonomik dengelerin enerji piyasalarını uzun dönemli çözümlere zorunlu kılması beklenmektedir. Bu noktada yenilenebilir enerjinin, dünyanın en hızlı büyüyen enerji kaynağı olarak ön plana çıkacağı öngörülmektedir. Kömür, petrol ve doğalgazın 2040 yılına kadar ana enerji kaynağı olarak kalacağı öngörülmektedir.
- Enerji tüketiminin arttığı dünyada hızla artan tüketime yanıt olarak yenilenebilir enerji yükselmektedir. Buna paralel olarak yeşil enerji, yeni teknolojiler ve enerji politikalarıyla yenilenebilir enerjinin dünyanın en hızlı büyüyen enerji kaynağı olması beklenmektedir. 2018-2040 yılları arasında nükleer enerji tüketiminin 1,5 kat artması beklenmektedir. Bu artışla dünyanın en hızlı büyüyen ikinci enerji kaynağının nükleer enerji olması beklenmektedir.
- Elektrik enerjisine bakıldığında, ülkemizde elektrik enerjisi kurulu gücü 2016 yılında 78 bin 599 MW, 31 Ekim 2017 itibarıyla 82 bin 312 MW'a ulaşmıştır. Diğer yandan Türkiye'nin elektrik üretiminin en önemli kaynaklarından olan doğalgazın %99'u ithal edilmektedir. Hidroelektrik santraller ise ülkemizin elektrik üretiminin %34'ünü karşılamaktadır. Ülkemizin hidroelektrik potansiyeli, dünya toplamının %1'ini, Avrupa toplamının %16'sını oluşturmaktadır.
- Ülkemizin elektrik üretiminde kömürün %21'lik payı bulunmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2023 yılına kadar tüm yerel linyit ve taş kömürü rezervlerini enerji üretimi amaçlı değerlendirmeye yönelik özel sektöre teşvik olanaklarıyla destek olmayı planlamaktadır.
- Türkiye'de 17 milyar tonun üzerinde açığa çıkarılmayı bekleyen yerli kömür rezervinin teknoloji ve çevreci kriterlerle ekonomiye kazandırılması hedefleniyor.
- Rüzgar enerjisinin ise 2030 yılında üretimin 1.749,8 GW'a ulaşması beklenmektedir.
- Türkiye'nin yerli enerji kaynaklarından biri olan jeotermal enerjinin potansiyeli 31 bin 500 MW olarak değerlendirilmektedir. Ülkemiz jeotermal enerjiden elektrik üretimi konusunda dünyada en hızlı büyüyen ülke konumundadır.